

משפחתה של ד"ר מרי תותרי ז"ל תרמה פרס על שמה שמטרתו לעודד חוקרות צעירות וחוקרים צעירים לקידום תחומי המחקר של ד"ר מרי תותרי: מגדר, החברה האזרחית, נשים בפוליטיקה ופוליטיקה של נשים תוך דגש על החברה הערבית בישראל, נשים בחברה הערבית בישראל, נשים בעולם הערבי, תקשורת ובניית חברה, האביב הערבי.

הפרס מיועד לסטודנטיות. ים בעלי.ות תואר דוקטור לפני קביעות עבור מאמר שפורסם בכתב עת אקדמי או כמאמר בספר.

הענקת הפרס מתקיימת במושב מיוחד לפרס ע"ש מרי תותרי, במהלך הכנס השנתי של האגודה הסוציולוגית הישראלית. הזוכה במקום הראשון מוזמן/ת להציג את תקציר המאמר במושב.

להלן רשימת הזוכים לאורך השנים.

שנת 2023

זוכה במקום הראשון: ד"ר סלוא עלינאת-עאבד

כותרת המאמר: הפוליטיקה של ההתגרות: ראבט נשי אסלאמי במסגד אלאקצא בירושלים.

עלינאת-עאבד, סלוא (2021). הפוליטיקה של ההתגרות: ראבט נשי אסלאמי במסגד אלאקצא בירושלים.

בתוך: ליאור חן, עומר הקר, ונורית שטדלר (עורכים), *מקומות קדושים בארץ הקודש מבט אתנוגרפי* (עמי

200-230). הוצאת למדא האוניברסיטה הפתוחה.

תקציר:

המאמר עוסק במפגש בין ארבעה מעגלי זהות: מגדר-נשיות, דת-אסלאם, לאומיות-פלסטינית ואקטיביזם-פוליטי-דתי בקרב המראבטאת, נשים מוסלמיות שמתפללות במסגד אל-אקצא בירושלים. לטענתי, מראבטאת במסגד אל-אקצא משלבות פרשנות דתית של המונח ראבט עם שיטות פעולה פמיניסטיות ואמצעי התנגדות ממסורת המאבק הלאומי-הפלסטיני במהלך המאה ה-20. שילוב זה אני מכנה במאמר "פוליטיקה של התגרות (עייט)" שמטרתה לערער על ריבונות ישראל במסגד אל-אקצא ולהדגיש שהמסגד שייך רק למוסלמים.

באמצעות הפוליטיקה של ההתגרות, מחזקות הפעילות הדתיות את מעמדן בחברה וממלאות תפקידים שבעבר היו נחלתם של גברים בלבד. הן ממלאות סוג של ריק פוליטי כנשים שבאות מהשוליים החברתיים והפוליטיים. הן נכנסות למרחב הציבורי הפיזי והווירטואלי בחברתן הפלסטינית, ופונות לאומה המוסלמית כולה בניסיון לעורר את רגשות ההזדהות עם הפלסטינים. הפוליטיקה של ההתגרות אינה פורמלית, אין מדובר בארגון היררכי, בעל סמכות פוליטית או דתית, אלא ביוזמה עצמאית של נשים דתיות, שקיבלו על עצמן החלטות אישיות, פוליטיות ודתיות מבלי להסתמך על פסקי הלכה. הן פירשו את הרבאט (הנוכחות שלהן במסגד) לפי הצרכים שלהן, מבלי לתכנן את מאבקן המגדרי מראש.

המרחב הקדוש, מסגד אל-אקצא, מאפשר להן לפעול בזירה שהייתה נחלתה של המנהיגות הגברית במשך עשרות שנים. דרך הכניסה שלהן לזירה זו הן קוראות תיגר באופן גלוי על הסמכות הגברית של השלטון הישראלי שבאה לידי ביטוי במוסדות כמו משטרה, שבי"כ, בתי משפט וגם על הסמכות הדתית היהודית שמתגלמת במתפללים יהודים. באופן סמוי, הפעילות הדתיות חותרות מתחת לסמכות הגברית המוסלמית הדתית והפוליטית. כך, בעצם העובדה שפירשו באופן עצמאי את הרבאט שלהן, יש חתירה תחת הסמכות המוסלמית שהעדיפו לא להציב במרכז כדי להמשיך לקבל אהדה והזדהות ציבורית.